| | |
|---|---|
| Súd: | Krajský súd Prešov |
| Spisová značka: | 8Co/43/2018 |
| Identifikačné číslo súdneho spisu: | 8117201378 |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 28. 11. 2018 |
| Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: | JUDr. Martin Fiľakovský |
| ECLI: | ECLI:SK:KSPO:2018:8117201378.2 |

# ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fiľakovského a z členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovaľovej v spore žalobkyne D. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, XXX XX G., proti žalovanému POHOTOVOSŤ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 20Csp 17/2017-62 zo dňa 26. januára 2018, takto jednohlasne

**r o z h o d o l :**

P o t v r d z u j e rozsudok.

Stranám náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

**o d ô v o d n e n i e :**

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. Súd u r č u j e, že Dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov zo dňa 10.6.2016 uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným k Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 10.6.2016, č. XXXXXXXXX je neprijateľná zmluvná podmienka a z toho dôvodu neplatná.

II. Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100%, o ktorých výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Rozhodnutie právne posúdil ustanovením § 37 odsek 1, § 39, § 52 až 54, § 551 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“); § 3 odsek 3 a 5, § 5a písm. a/ zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákona o ochrane spotrebiteľa“).

3. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že medzi stranami sporu bola dňa 10.06.2016 uzatvorená Zmluva o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý úver vo výške 300 Eur. V rovnaký deň bola medzi stranami sporu uzatvorená aj Dohoda o zrážkach zo mzdy. Posudzovaný právny vzťah medzi stranami konania vyhodnotil súd prvej inštancie ako spotrebiteľský. V danom prípade sa žalobkyňa domáhala určenia neprijateľných zmluvných podmienok, pričom vychádzajúc z ustanovení Zákona o ochrane spotrebiteľa, je potrebné konštatovať, že v každom prípade je daný naliehavý právny záujem žalobkyne ako spotrebiteľa na určení neprijateľnej zmluvnej podmienky, a to bez toho, aby žalobkyňa musela naliehavý právny záujem na určení osobitným spôsobom preukazovať, pretože tento vyplýva priamo z ustanovenia § 3 odsek 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa. V konaní nebolo preukázané, že zmluvná podmienka, dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, bola dojednaná individuálne. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvná podmienka bola vopred pripravená a nebolo možné

meniť jej obsah, čo je daný prípad. Preto uvedená podmienka podlieha prieskumu jej prijateľnosti. Po preskúmaní dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov dospel k záveru, že táto svojím obsahom spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech spotrebiteľa, teda žalobkyne, a preto je neprijateľná. K tomuto záveru dospel z dôvodu toho, že už pri uzatváraní dohody dlžník (spotrebiteľ) musí vedieť pohľadávku akého druhu zabezpečuje dohoda o zrážkach zo mzdy a v akej výške. Podľa dohody sú pohľadávky špecifikované ako pohľadávky na zaplatenie úveru spolu s jeho príslušenstvom, pohľadávky na náhradu škody, ktoré vzniknú veriteľovi voči dlžníkovi na základe zmluvy o úvere alebo v súvislosti s ňou, pohľadávky, ktoré vzniknú v dôsledku alebo v súvislosti s odstúpením alebo vypovedaním zmluvy o úvere, pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniknú, resp. vznikli v súvislosti so zmluvou o úvere v dôsledku plnenia veriteľa dlžníkovi bez právneho dôvodu, plnením z neplatného úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol a pohľadávky, ktoré vzniknú na základe posúdenia právneho úkonu, v dôsledku ktorého došlo k vzniku, zmene alebo zániku ktorejkoľvek z vyššie uvedených pohľadávok, ako odporovateľného právneho úkonu. Takéto vymedzenie pohľadávky je nedostatočné. V čase uzatvárania dohody o zrážkach zo mzdy musí byť zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná, inak by dlžník nemohol platne prejaviť vôľu uspokojiť pohľadávku veriteľa prostredníctvom uvedeného zabezpečovacieho prostriedku. Takéto znenie dohôd o zrážkach zo mzdy dodávateľovi umožňuje fakticky svojvoľne nadiktovať výšku pohľadávky za účelom mimosúdnej exekúcie majetku spotrebiteľa, čo nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech spotrebiteľa. Dohoda bola vyhotovená z hľadiska podcenenia jej významu zo strany priemerného spotrebiteľa a umožňujú siahnuť spotrebiteľovi na majetok a vymôcť aj plnenia, ktorých výška spotrebiteľovi v čase uzatvorenia zmlúv nie je známa a je ponechaná výlučne na žalovanom. Poukázal aj na to, že úrok vo výške 32,85% dohodnutý v zmluve je v rozpore s dobrými mravmi.

4. Proti rozsudku podal včas odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Má zato, že Dohoda o zrážkach bola uzatvorená platne podľa ustanovenia § 551 Občianskeho zákonníka a v súlade s právnymi predpismi. Možnosť zabezpečenia záväzku je esenciálnou zložkou každého zmluvného vzťahu, na základe ktorého je veriteľ, resp. záujem veriteľa chránený pred zlou platobnou disciplínou dlžníka. Zabezpečenie záväzkov v zmluvných vzťahoch slúži k zvýšeniu právnej istoty veriteľa a zároveň prispieva k stabilite týchto vzťahov. Dohoda o zrážkach zo mzdy je obsiahnutá na samostatnom dokumente, a teda predstavuje osobitnú listinu a žalobca mal možnosť si predmetnú dohodu preštudovať a až následne na to potvrdiť jej prijatie svojim vlastnoručným podpisom. Nerealizovaním zrážok zo mzdy by bol záväzok žalobcu voči žalovanému vyšší ako keby sa pravidelne vykonávali zrážky zo mzdy žalobcu. Každá platba v prospech zmluvy o úvere žalobcu sa totiž pripočítava prednostne na istinu a teda aj dohodnuté úroky sa počítajú stále z nižšej sumy. Žalovaný má za to, že dohoda o ročnej úrokovej sadzbe nie je v rozpore s dobrými mravmi. Veriteľ si požadoval len takú výšku pohľadávky, ktorú si dohodol so samotným dlžníkom v rámci kontraktačného procesu.

5. Žalobkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

6. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

7. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

8. Na potvrdenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia a k odvolacím námietkam uvádza nasledovné:

9. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníkom bola dňa 10.06.2016 uzatvorená Zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXX (ďalej len „Zmluva o úvere“), na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyni spotrebiteľský úver vo výške 300 Eur. Spotrebiteľ sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úrok spojený so spotrebiteľským úverom vo výške 76

Eur (32,85 %) a poplatok za spracovanie úveru vo výške 100 Eur, čo v prípade riadneho splatenia úveru v dohodnutom termíne predstavuje sumu 176 Eur, t.j. zaplatiť celkovú čiastku 476 Eur v 12 pravidelných mesačných splátkach tak, že prvé štyri splátky zaplatí vo výške 1 Eur a ďalšie splátky zaplatí vo výške 59 Eur vždy k 10. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 10.07.2016. RPMN uvedená v Zmluve o úvere bola uvedená vo výške 38,28 %. Termín poslednej splátky mal v zmysle Zmluvy o úvere nastať dňa 10.06.2017. Priemerné RPMN bolo uvedené vo výške 25,87 %. V rovnaký deň, t.j. dňa 10.06.2016 bola medzi stranami sporu uzatvorená aj Dohoda o zrážkach zo mzdy.

10. Podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

11. Podľa ustanovenia § 52 odsek 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa odseku 2, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

Podľa odseku 3, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa odseku 4, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

12. Podľa ustanovenia § 52a odsek 1 Občianskeho zákonníka, ak sú uzavreté viaceré spotrebiteľské zmluvy pri tom istom rokovaní alebo sú zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne.

Podľa odseku 2, ak však z povahy zmlúv alebo stranám známeho účelu zmlúv uvedených v odseku 1 pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

13. Podľa ustanovenia § 53 odsek 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa odseku 2, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa odseku 3, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa odseku 4, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré
s) požadujú, aby spotrebiteľ poskytol zabezpečenie splnenia svojho záväzku v hodnote neprimerane vyššej, ako je výška jeho záväzku vyplývajúca zo spotrebiteľskej zmluvy v čase uzavretia dohody o zabezpečení splnenia záväzku spotrebiteľa,
t) požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa.

Podľa odseku 5, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

14. Podľa ustanovenia § 53a odsek 1 Občianskeho zákonníka, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

15. Podľa ustanovenia § 54 odsek 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa odseku 2, v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

16. Podľa ustanovenia § 3 odsek 3 Zákona o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.

Podľa odseku 5, proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom (ďalej len „kolektívne záujmy spotrebiteľov“). Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

17. Podľa ustanovenia § 4 odsek 2 Zákona o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, predávajúci nesmie
c) používať nekalé obchodné praktiky a neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách.

Podľa odseku 8, predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi; ustanovenia § 7 až 9 tým nie sú dotknuté. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lesť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

18. Na úvod odvolací súd uvádza, že Zmluva o úvere uzatvorená dňa 10.06.2016 medzi stranami sporu je zmluvou spotrebiteľskou. Základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravoval Občiansky zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Obdobným spôsobom bola osoba spotrebiteľa definovaná v Zákone o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere.

19. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou Zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné obchodné podmienky úveru, ktoré žalobkyňa ovplyvniť nemohla, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobkyni za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti tohto účastníka zmluvy. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybností dôkazné bremeno na preukázanie nespotrebiteľského charakteru dodávateľ. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotrebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti.

20. Zo samotného zákonného ustanovenia (najmä § 3 odsek 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa) vyplýva naliehavý právny záujem spotrebiteľa na takomto určení neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky a vyslovenia jej neplatnosti. „Naliehavý právny záujem je daný, nakoľko len určovacou žalobou sa môže odstrániť stav neistoty, v ktorom sa žalobca nachádza, pretože len deklarovaným vyslovením neplatnosti predmetnej dohody môže následne argumentovať vo vzťahu ku svojmu zamestnávateľovi, aby ďalej neprevádzal zrážky z jeho mzdy. Navyše, určovanie neplatnosti predmetnej dohody sa odvíja od posúdenia neprijateľnosti tejto dohody ako zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, na ktorom určení vyplýva naliehavý právny záujem priamo zo zákona. Práve žalobca a jeho majetková sféra je v ohrození neprimeranej výšky zrážok zo mzdy, ktorých konečnú výšku určuje žalovaná svojím jednostranným rozhodnutím. V konaní pred súdom by mohla byť pohľadávka vyčíslená v zákonnej výške, čo sa žalovaná snaží touto dohodou obísť, a preto je namieste práve táto určovacia žaloba. V opačnom prípade žalovaná výšku svojho nároku, ktorú si takto môže sama určovať, nebude mať potrebu nijako revidovať. Žalobca v postavení spotrebiteľa má zákonné právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vyplývajúce z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., z čoho taktiež naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva. Tento výklad je v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora, ktorej charakteristickou črtou je ochrana spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany“. (Porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18.11.2015 sp. zn. 8 Cdo 483/2014)

21. Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zvážiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstojí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje aj ochranu spotrebiteľa podľa článku 6 smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na úroveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku a to v záujme vyššej kvality života. Uvedená smernica vychádza tiež z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah. (Pozri rozsudky Súdneho dvora Európskej únii z 27. júna 2000, Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98)

22. V tejto súvislosti možnosť súdu skúmať nekalú povahu podmienky aj bez návrhu predstavuje vhodný prostriedok na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 Smernice 93/13/EHS, teda zabránenie tomu, aby bol jednotlivý spotrebiteľ viazaný nekalou podmienkou a zároveň na dosiahnutie cieľa stanoveného v článku 7 tejto smernice, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok smerujúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov. (Pozri rozsudky Súdneho dvora Európskej únie z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32, a Mostaza Claro, už citovaný, bod 27, ako aj uznesenie Pohotovosť, bod 41)

23. Odvolací súd považuje na začiatok za dôležité uviesť, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom, a ak neexistuje hoci len potencionálne riziko vymoženia nezákonného či inak nečestného plnenia, je tento inštitút prípustným prostriedkom, ktorý umožňuje s obídením súdneho procesu siahnuť na majetok dlžníka. Ak však existuje čo i len hrozba vymoženia nečestného plnenia, je dôvod chrániť spotrebiteľa pred hroziacim rizikom. Hrozba vzniku ujmy postačuje

z toho dôvodu, že o tom, či pohľadávka existuje a v akej výške nerozhoduje nestranná inštitúcia, ale spravidla podnikateľ a je značne problematické až nezistiteľné, kedy tento inštitút obchodník aktivuje.

24. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov hoci uzatvorená na samostatnom tlačive má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o spotrebiteľských úveroch so spotrebiteľmi. Je právne bezvýznamné, či takáto Dohoda vyplýva zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo z osobitnej zmluvy. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 odsek 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, ak má byť súdmi akceptovaná, musí byť výsledkom zmluvnej autonómie strán a slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Žalovaný ako veriteľ formulárovou zmluvou do prejavu vôle žalobkyne (k uzavretej Zmluve o úvere o uzavretie ktorej len mala záujem) zahrnul bez ďalšieho automatické uzavretie Dohody o zrážkach zo mzdy. Na uvedenom nemení nič ani tá skutočnosť, že Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov bola uzatvorená na samostatnom tlačive. Toto tlačivo malo typový formulárový charakter, ktorý žalobkyňa nemohla ovplyvniť. Uvedené zmluvné dojednanie tak vnucuje žalobkyni ako spotrebiteľovi určité správanie, konanie, pričom tým zvýhodňuje poskytovateľa služby ako príjemcu plnenia, čím je spôsobená nerovnováha zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 odsek 3 Občianskeho zákonníka). Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov bola uzatvorená na predtlačenom formulári v čase uzatvorenia zmluvy o úvere a žalovaný ničím nepreukázal individuálny charakter tohto dojednania. Postup žalovaného pri uzatváraní dohôd o zrážkach zo mzdy pri poskytovaní spotrebiteľských úverov je odvolaciemu súdu známy z jeho rozhodovacej praxe, z ktorej vyplýva, že tieto dohody sú spotrebiteľmi podpisované bez adekvátneho vysvetlenia možnosti spornú dohodu nepodpísať. Síce tzv. informovaný súhlas odvolací súd nevyžaduje, no odporuje princípu ochrany slabšej zmluvnej strany, ak sa podpisy spotrebiteľov pre takéto dohody preukázateľne nezadovažujú s odbornou starostlivosťou po adekvátnom (vhodnom) poučení o význame a dôsledkoch takejto dohody na spotrebiteľa ale ak sa kontraktácia vykonáva na úrovni paušálnej produkcie a akceptácie zmluvných formulárov s rizikom, že spotrebiteľ je sústredený na hlavný produkt (v danej veci úver).

25. Je potrebné si uvedomiť, že dlžník sa pri realizácii neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy.

26. Inštitút Dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či iným nezávislým tribunálom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd ale spravidla podnikatelia. Pritom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu si veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu veriteľa.

27. Uvedený inštitú tiež umožňuje obísť dôležitý prvok unijného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v euronekonformnom procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad. (Porovnaj rozsudok C-106/77 Simmenthal)

28. Zmluvná podmienka podľa § 53 odsek 4 písm. s/ Občianskeho zákonníka bola začlenená do platnej právnej úpravy zákonom č. 102/2014 Z.z. Vecné zameranie zmluvnej podmienky sa sústreďuje na klauzuly smerujúce k povinnosti spotrebiteľa zabezpečiť spotrebiteľský záväzok v rovine poskytnutia zabezpečenia splnenia záväzku v hodnote neprimerane vyššej, ako je výška jeho záväzku vyplývajúca zo spotrebiteľskej zmluvy v čase uzavretia dohody o zabezpečení splnenia záväzku. Podľa uvedenej dikcie budú neprijateľné také zmluvné podmienky, ktoré budú spotrebiteľa nútiť k tomu, aby zabezpečil svoj záväzok viacerými spôsobmi zabezpečenia, prípadne čo i len jedným spôsobom zabezpečenia záväzku, ak dôjde k naplneniu dispozície, a teda predmet zabezpečenia bude implikovať neprimerane

vyššiu hodnotu, ako je výška záväzku spotrebiteľa. Príkladom neprijateľnosti zmluvnej podmienky bude ustanovenie, ktoré bude žiadať, aby spotrebiteľ založil pri spotrebiteľskom úvere svoju nehnuteľnosť, ktorej hodnota bude podstatne prevyšovať jeho existujúci záväzok. Rovnako neprijateľnej povahy bude zmluvné ustanovenie, ktoré bude požadovať, aby spotrebiteľ záväzok zabezpečil zrážkami zo mzdy, zmluvnou pokutou, prípadne uznaním dlhu, ak pri súbehu všetkých zabezpečovacích inštitútov bude ustálené, že ich aplikácie je vo vzťahu k hodnote záväzku neprimeraná. Termín „požadujú" je potrebné vykladať nielen v zmysle povinnosti niečo konať, a teda aktívne poskytnúť zabezpečenie, ale aj v zmysle samotnej povinnosti zabezpečiť záväzok v intenciách konkrétneho zabezpečovacieho inštitútu. Z uvedeného plynie, že test neprijateľnosti predmetnej zmluvnej podmienky bude dopadať nielen na zmluvné podmienky, podľa ktorých spotrebiteľ musí poskytnúť zabezpečenie, ale aj zmluvné podmienky konkrétne zabezpečenie upravujúce, t. j. na dohodu o zrážkach zo mzdy, zmluvnú pokutu a pod. Pokiaľ ide o neprimeranú výšku hodnoty zabezpečenia, v judikatúre súdov SR, táto osciluje okolo hodnoty 20 až 40?% prevýšenia oproti výške hodnoty kontrahovaného záväzku. Podstatným prevýšením sa rozumie už presiahnutie hranice 10 až 20?% v súvislosti s niektorými konkrétnymi zmluvnými typmi a stanovovaním ceny plnenia. V dôsledku prípadného judikovania neprijateľnosti zmluvnej podmienky by mohlo dôjsť k určeniu neprijateľnosti akcesorických zabezpečovacích záväzkov, pokiaľ tieto budú mať svoj pôvod v neprijateľných zmluvných klauzulách vymedzených v písmene t) citovaného paragrafu. (Pozri Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I., II. § 1 ? 880. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 492 - 632)

29. Treba prisvedčiť prvoinštančnému súdu v tom smere, že je dôvodné určiť neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy, pokiaľ na základe takejto dohody môžu byť vymáhané aj pohľadávky, ktoré nie sú v súlade s právom. Dohoda o zrážkach zo mzdy je neplatná aj vtedy, ak je možné aby na základe nej boli uspokojené aj pohľadávky, ktoré vyplývajú z neprijateľných zmluvných podmienok, ako je tomu v tomto prípade. V prípade poskytnutého úveru vo výške 300 Eur mal úrok spojený s úverom mal predstavovať sumu 76 Eur a poplatok za spracovanie úveru sumu 100 Eur. Žalovaný tak na základe Dohody o zrážkach zo mzdy domáha od žalobkyne získania úžerného, neetického plnenia, keď požaduje odplatu ktorá predstavuje takmer 59 % poskytnutej istiny.

30. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že zabezpečenie záväzku na základe predmetnej Dohody o zrážkach z mzdy spôsobuje značnú nerovnováhu v postavení účastníkov v neprospech spotrebiteľa v zmysle ustanovenia § 53 odsek 5 Občianskeho zákonníka a za týchto okolností je potrebné vyhodnotiť ho ako neprijateľné a absolútne neplatné.

31. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa alebo slabšej strany hrubú nerovnováhu. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis" zákona, podľa ktorého bola dojednaná.

32. Je nepochybným, že inštitút o zrážkach zo mzdy a iných príjmov slúži jednak na zabezpečenie pohľadávky, ako aj na jej postupné uspokojenie, a to na základe Dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, ktorá musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Obsahom Dohody je súhlas dlžníka, aby si platca z jeho mzdy vykonával zrážky vo vopred určenej výške a vyplácal ich veriteľovi, ktorému vzniká právo, aby po splatnosti pohľadávky boli vykonávané zrážky zo mzdy dlžníka a boli mu zamestnávateľom vyplácané. Účinnosť Dohody nastáva okamihom, kedy je predložená dlžníkovmu platcovi mzdy, ktorý síce nie je účastníkom tejto Dohody, je však podľa zákona povinný na základe Dohody vykonávať od tej doby zrážky a vyplácať ich veriteľovi až do úplného uspokojenia pohľadávky. Musí pritom dbať, aby zrážky nepredstavovali viac, než pripúšťa zákon, a pri prípadnom poklese mzdy dlžníka ich v zodpovedajúcom rozsahu znížil. (Pozri rozsudok NS zo dňa 19.12.2007, sp. zn. 25Cdo/140/2006)

33. Právna úprava nebráni uzatvoriť dohodu o zrážkach zo mzdy za účelom zabezpečenia pohľadávky splatnej až v budúcnosti. Uvedené však nič nemení na skutočnosti, že Dohoda nebola individuálne dojednaná a umožňuje siahnuť spotrebiteľovi na majetok a vymôcť aj plnenia, na ktoré žalovaný nemá nárok (nečestný poplatok, neprimeraná odplata), čo má za následok ich neplatnosť (§ 53 odsek 1 a 5 Občianskeho zákonníka).

34. Nepostačuje iba uvedenie, že Dohoda je tvorená úverom, vrátane všetkých revolvingov poskytnutých žalobcovi, príslušenstva úveru, nákladmi, ktoré vyplynú, vzniknú na základe a v súvislosti so zmluvou a

jej prípadnými dodatkami. Predmetná Dohoda o zrážkach zo mzdy bola tiež neurčitá, a teda v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka neplatná. Nebolo jasne a určite koncipované vymedzenie pohľadávky žalovaného, ktorá má byť zabezpečená touto Dohodou. Je preukázané, že Dohoda o zrážkach zo mzdy bola podpísaná v rovnaký deň ako samotná Dohoda o úvere, pritom je nepochybné, že v deň uzavretia Dohody o úvere ešte nebolo možné konkretizovať pohľadávku, ktorú má táto Dohoda o zrážkach zabezpečovať. Rovnako v konaní nebolo preukázané, pritom dôkazná povinnosť bola na žalovanom, aby spotrebiteľ bol v zmysle § 5a odsek 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa, poučený o dôsledkoch uzavretia Dohody o zrážkach zo mzdy a mal možnosť ju odmietnuť, kedy v zmysle cit. právneho predpisu je takéto zabezpečenie uspokojenia pohľadávky neprípustné.

35. Ak by mala byť dohoda o zrážkach zo mzdy právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musela by byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012). Žalovaný si v tomto smere dôkazné bremeno nesplnil.

36. Vo vzťahu k výroku o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky je potrebné dodať, že už v iných súdnych konaniach bola podmienka s rovnakým významom určená za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Stalo sa tak napríklad rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 15C/63/2016-45 zo dňa 02.06.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co/44/2017 zo dňa 26.03.2018, rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 10C/150/2016-40 zo dňa 05.09.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/181/2017 zo dňa 31.07.2018.

37. Požiadavka na riadne, úplné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje zásadu spravodlivého procesu. Vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany aj taký, ktorý nie je pre rozhodnutie významný bola daná v odôvodnení rozhodnutia odpoveď. Špecifická odpoveď sa vyžaduje na taký argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúcim (Pozri Ruiz Torija c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-A; Hiro Balani c./ Španielsko z 09.12.1994, séria A, č. 303-B). Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil riadne. V rozhodnutí sa vysporiadal s podstatnými argumentmi, preto ho považuje za správne, zodpovedajúce zásadám spravodlivého konania pred súdom.

38. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil jednotlivé dôkazy, ako aj správne právne vec posúdil. Z týchto dôvodov odvolací súd považuje odvolanie žalovaného za nedôvodné a vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozsudok v zmysle ustanovenia § 387 C.s.p. potvrdzuje ako vecne správny.

39. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 odsek 1 C.s.p. v spojení s § 255 odsek 1 C.s.p. tak, že žalobkyni, ktorá by mala s poukazom na úspech v odvolacom konaní nárok na náhradu trov odvolacieho konania, ich náhradu nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).